

Jaarverslag 2016 van de Chemie-Historische Groep (CHG) van de KNCV

Activiteiten

In 2016 organiseerde de CHG, alleen of in samenwerking, de volgende activiteiten – uitgebreide & veelal geïllustreerde verslagen zijn te vinden op onze website (*vide infra*):

1. Symposium “Op bezoek bij Martinus van Marum”, vrijdagmiddag 15 april, Teylers Museum, Haarlem.

Sprekers: (i) Jan Stobbe (Teylers), *Het begin van de mineralogie en de collectie van het Teylers Museum*, (ii) Marieke Hendriksen (U Utrecht), *De rol van mineralen in de achttiende-eeuwse ‘chemische’ geneeskunde*, en (iii) Ad Maas (M. Boerhaave), *Elektriciteit en nattigheid: Het Gezelschap der Hollandsche Scheikundigen en de Chemische Revolutie*.

De middag werd besloten met een rondleiding gecoördineerd door Trienke van der Spek, hoofdconservator Wetenschappelijke Collecties Teylers.

2. Symposium “250 jaar chemie onder de Martinitoren”, vrijdag 3 juni, Universiteitsmuseum (Wijnberg-zaal), Groningen.

Sprekers: (i) Ruben Verwaal (promovendus RUG), *Boerhaave in Groningen: sporen van studenten en scheikunde in Stad en Ommeland, 1770-1775*, (ii) Ulco Kooystra (o.a. promovendus RUG), *Sibrandus Stratingh’s chemische strijd tegen stank en ziektekiemen*, (iii) Klaas van Berkel (RUG), *Het Chemisch Laboratorium van F.M. Jaeger (1912): Amerikaanse inspiratie voor een Gronings Paleis?*, en (iv) Ton van Helvoort (zelfstandig wetenschapshistoricus, en bestuurslid CHG), *Het illustere duo Wijnberg – Kommandeur: Amerikanisering van de universitaire chemie avant la lettre*.

Buiten de lezingen waren er nog twee programmapunten: (a) Expositie van enkele topstukken in de geheel vernieuwde Universiteitsbibliotheek [smullen!], en (b) Rondleiding door het Hinckaertshuis, een van de oudste huizen in de stad Groningen met gedeelten daterend uit de 13^e eeuw.

3. Excursie naar Tata Steel – “Geschiedenis van de Procestechnologie” – vrijdag 28 oktober, Velsen-Noord (i.s.m. NPT).

Ochtendsessie: Rondrit over de site, met bezoek aan enkele onderdelen van de fabriek.

Middagsessie met drie sprekers: (i) Mark Denys (Directeur Technical Tata Steel), *Introductie Tata Steel*, (ii) Johan van Boggelen (Operations Manager Tata Steel), *Over het Hlsarna-smeltcyclusproces, met drastische reductie van de CO₂-uitstoot*, en (iii) Joost Dankers (U Utrecht), *Honderd jaar ijzer en staal aan zee. Een geschiedenis in vogelvlucht*.

4. Symposium “Zilver & Goud – Een glansrijke historie van edelmetalen”, dinsdag 29 november, Nederlands Zilvermuseum, Schoonhoven (i.s.m. de sectie Historiek van de KVCV).

Sprekers: (i) Marcel Teheux (museumdirecteur), *Welkomwoord/Introductie*, (ii) Annelies van Gijzen (Antwerpen), *Isaac “Hollandus” en de Steen der Wijzen*, (iii) Andreas Weber (U Twente, en bestuurslid CHG), *Over zilver essays en sjoemelende muntmeesters in Nederland en de voormalige koloniën*, (iv) Ulco Kooystra (o.a. promovendus RUG), *Van goud tot gouden idee* (culminerend in het wagentje van Stratingh), (v) René Kappers (Schoonhovense Goud- en Zilversmidsgilde St Eloy), *De historie van goud en zilver in de Zilverstad Schoonhoven*, (vi) Patrick Storme (U Antwerpen), *Afwerkingen van zilveren oppervlakken vanuit historische context naar conservatie toe*, (vii) Tonny Beentjes (U Amsterdam), *Conservering en restauratie van gouden en zilveren voorwerpen*, en (viii) Gino de Rycke (ex-Agfa), *Ook dit is zilver: fysico-chemie van zilver en zijn verbindingen en hun gebruik, vroeger en nu*.

Gedurende de lunchpauze was er een demonstratie goud- / zilversmederij door twee smeden – en verder kon ook het museum bezocht worden.

De belangstelling voor deze activiteiten was goed.

Website

In 2016 heeft de KNCV haar website geheel vernieuwd en dat had ook consequenties voor de CHG – met name het overzetten van de inhoud van onze site, inclusief de links, was een hele klus, die gelukkig door het bureau voortreffelijk is afgehandeld, zodat wij konden doorgaan waar we gebleven waren – een van onze webmasters, Jacob van Dijk, is gedechargeerd – onder hartelijke dankzegging – en Thijs Hagendijk (*vide infra*) bleek bereid te zijn het stokje over te nemen. – De website is te vinden onder www.kncv.nl/chg.

Wat betreft de digitalisering van het Chemisch Weekblad, d.w.z. de jaarbanden 1906-1999, al jaren een grote wens van ons, kan gemeld worden dat we het geld bij elkaar hebben gekregen, met een belangrijke bijdrage van de KNCV zelf, en dat in het eerste kwart van 2017 de betreffende pdf's op de KNCV-website beschikbaar zouden moeten komen.

Ledental

De CHG had, per 31.XII.2016, 73 leden.

Bestuur

Het bestuur kwam bijeen op 23 februari, 18 mei, 30 augustus, en 7 december.

O.a. omdat twee van onze doelgroepen, studenten & leraren scheikunde, nogal moeilijk bereikbaar bleken, is het CHG-bestuur uitgebreid met twee leden uit bedoelde doelgroepen: Thijs Hagendijk, promovendus aan de U Utrecht, en Arjan Linthorst, leraar te Meppel.

Het bestuur heeft, net als in voorgaande jaren, regelmatig contact gehad met zusterorganisaties als NPT, de Sectie Historiek van de KVCV, en de Chemische Kringen.